

Pääkirjoitus

Outi Ratamäki ja Pekka Salmi

Eläimet lähellämme

Käsissäsi on järjestyksessään toinen Suomessa julkaistu yhteiskuntatieteellinen aikakauslehdien eläinteennumero. Ensimmäinen julkaistiin *Maaseudun Uusi Aika* -lehdessä vuonna 2007. Tuolloin teemanumeron alaotsikkona oli: elinkeinot, harrastukset, hyvinvointi ja muutos. Nämä samat teemat kuvaavat tämänkin teemanumeron sisältöjä. Myös käsiteltävänä olleet eläinlajit näyttävät säilyttäneen kiinnostavuutensa ja ajankohtaisuutensa. Hevoset, suurpedot ja tuotantoeläimet ovat esillä molemmissa lehdissä. Tässä teemanumerossa tätä kokonaisuutta täydentää Leena Kosken ja Pia Bäcklundin artikkeli koirista ja niiden määrittämisestä erityisesti koirankoulutuksen yhteydessä.

Jotain on kuitenkin viiden vuoden aikana muuttunut. Nyt julkaistun eläinteennumeron artikkeleiden lähestymistavoissa eläimen läheisyys ja toimijuus on aiempaa korostuneemmin esillä. Taru Peltola ja Maria Åkerman analysoivat roskisdykkarikarhujen merkitystä ihmistoiminnan uudelleen järjestelijänä ja teknologisten järjestelmien haastajana. Kirjoitus tuo hyvin esille, kuinka eläimet omalla toiminnallaan voivat vastustella ihmisten luomaa yhteiskunnallista järjestystä ja koetella myös luomiamme mielikuvia siitä, millainen karhun tulisi olla ja kuinka sen tulisi käyttäytyä.

Eläinkysymyksen yhteiskunnallistumisen ja politisoitumisen myötä varsinkin suurpedot näyttävät haastavan suomalaista yhteiskuntaa. Juha Hiedanpään ja Jani Pellikan artikkeli *Virheen politiikka* valottaa susipolitiikan jännitteitä ja epäluottamuksen ilmapiiriä. Se osoittaa myös, kuinka yllätyksellinen ja vaikeasti hallittavissa ihmisten ja luonnonvaraisten eläinten välinen suhde voi olla. Tämä suhde voi olla myös vaiettu ja siksi vaikeasti tutkittavissa. Pertti Rannikon artikkeli pureutuu suurpetojen salametsästyksen kautta susialueiden väestön hiljaiseen vastarintaan. Muista artikkeleista poiketen Rannikko käyttää autoetnografista menetelmää, jossa hän nojautuu omakohtaisiin kokemuksiinsa Pohjois-Karjalan maaseudulla.

Suurpetoteemaisen kokonaisuuden ohella teemanumerosta voi erottaa kaksi muuta osa-aluetta. Kosken ja Bäcklundin koira-aiheinen artikkeli ja Nora Schuurmanin ja Jopi Nymanin ekonationalistinen tulkinta hevosesta kuvastavat, kuinka vahvasti eläin on integroitunut osaksi kulttuuria ja yhteiskuntaa. Eläin ei ole vain ”toinen”, vaan on osa sitä kulttuurista ja yhteiskunnallista ”koodistoa”, joka määrittää ”meitä”. Teea Kortetmäen ja Matias Slavovin kuvaus eläinkäsitysten muutoksista länsimaisessa filosofiassa tarjoaa hyvän reflektiopinnan näille edellä kuvatuille ajankohtaisemmille aiheille ja on siksi valittu teemanumeron ensimmäiseksi artikkeliksi, ikään kuin johdannoksi.

Pilvi Ahosen kuvaus japanilaisista eläinsuojelu- ja oikeusjärjestöistä on virkistävän uusi aihe muutoin hyvin suomalaispaineitissa kokonaisuudessa. Ahosen artikkeli antaa ehkä myös vinkkejä eläinsuhteen hallinnan pohdintoihin nosttaessaan esille eläinsuojelu ja -oikeusliikkeiden suhteen julkishallintoon.

Artikkelien ohella teemanumero tarjoaa myös kaksi katsausta ihmisten ja tuotantoeläinten välisiin suhteisiin. Taina Liljan katsaus maataislehmien merkityksistä kuvastaa hyvin eläinten kulttuuristen ja subjektiivisten merkitysten yhteyttä vallitsevaan yhteiskunnalliseen ajanjaksoon. Katsaus täydentää hyvin Schuurmanin ja Nymanin analyysiä hevosen ekonationalistisista merkityksistä. Liljan katsaus antaa myös joitain viitteitä tulevista muutoksista. Myös Timo Mäkisen kirjoitus kalankasvatuksesta ja kalojen

suojelusta perustuu muutoksen kuvaukseen. Mäkinen on koonnut yhteen kuvauksia erilaisista kalan ja kalankasvatuksen viitekehyksistä: kalaa pidetään paitsi ravinnon- ja toimeentulonlähteenä myös huvittelun välineenä ja tuntevana eläimenä.

Meille toimittajille tämä teemanumero on antanut paljon pohdittavaa eläimen merkityksestä ja roolista suhteessa ihmiseen ja yhteiskuntaan. Eläinten usein alisteista asemaa on selitetty muun muassa eläinten kyvyttömyydellä puhua. Useat tämän teemanumeron artikkelit kääntävät katseen enemmänkin ihmisen kyvyttömyyteen kuulla tai nähdä. Eläinten ”näkemisen” tematiikka tulee esille myös arvioitavana olleessa Arran Stibben *Animals Erased* kirjassa. Stibben kirjan ohella voitte tutustua Kirjoja-osiossa viimeisimpiin eläinaiheisiin väitöskirjoihin. Birgitta Wahlbergin väitöskirja on oikeustieteen alan ensimmäinen eläinaiheinen tohtorinopinäyte Suomessa. Siksi arvon tekijät jouduttiin etsimään naapurimaasta. Nora Schuurmanin väitöskirja *”Hevoset hevosina”* saa kauniin tulkinnan Laura Assmuthin kirjoittamana. Ehdimme saada mukaan myös Taija Kaarlenkasken väitöskirjan arvion, vaikka väitöspäivä oli vasta marraskuun loppupuolella. Kiitokset Kati Saariselle nopeasta työskentelystä. Lopuksi myös kirja-arvio *Kiista yhteismaista* -teoksesta, josta voisi ammentaa enemmänkin ihmisen ja eläimen välisten suhteiden tarkasteluun kuin nyt tehdyssä arvioissa on esillä.

Teemanumeron toimittaminen on ollut antoisa prosessi, koska se on tarjonnut mahdollisuuden paneutua useiden tukijoiden työhön ja ajankohtaisiin eläinteemoihin. Teemanumeron toimittaminen edistää samalla myös tutkijoiden verkostoitumista. Lehden tekoon on osallistunut enemmän tutkijoita kirjoitusten arvioijana kuin artikkeleiden kirjoittajina. Heidän merkityksensä artikkeleiden hyvään tasoon on kiistaton. Yhteistyö *Alue ja Ympäristö* -lehden toimituksen kanssa on myös ollut saumatonta ja joustavaa.

Toivotamme mukavia lukuhetkiä yhteiskunnallisen eläintutkimuksen parissa!

* * *

Eläinteemanumeron lisäksi tämä lehti sisältää Mervi Tervon artikkelin kotimaisten rap-musiikkivideoiden tilallisista esityksistä. Tämän numeron myötä päätoimittajuus siirtyy Nina Tynkkysen käsiin.

Toimitus